

БРАНКО ПОПОВИЋ

ПЕСМА ИЗМЕЂУ ЉУБАВИ И СМРТИ*

Леп је обичај да на седамдесети песников рођендан и на педесетогодишњицу рађања његове поезије проговоре управо песници својим стиховима.

Моја уводна реч неће бити поетска. Кад би ми у грлу и била песма - да парафразирам песника Вешовића - "ја бих за њу био мали". (Поред осталог и због малог времена које припада *уводном слову*).

Али шта о поезији небанално рећи?

Да *смрти* и *љубави* није, ни поезије не би било. Сви смо смртни, али не бивамо због тога сви песници.

Сви жудимо љубав, иако ретки доживе незаборавне љубави. Па, ипак, само изузетни знају да ишчекивање, доживљавање или оплакивање (изгубљене) љубави преточе у истинску поезију.

Очито, неки већ рођењем доносе *вишак осејљивости* - за феномене смрти и љубави, па и вишак способности да о њима поетски мисле и говоре.

Чим се домогну живота, будућим се песницима рељефније показује и гласније јавља смрт: узбудљивије обзнањује и драматичније измиче љубав.

У колико их више наткриљује сенка смрти, у толико чежњивије прижељкују љубав. Као наличје и лице шкољке живота - једно тесни а друго опушта. И кад се у песнички говор улива сама, љубав у стиху дрхтури, као да ће *крајем* песме започети и њен и песников *крај*. Љубав и смрт чине биполарну структуру: кад се један крак те позиције и не помиње, он је подразумеван, "чучи" с оне стране казаног, као пловак

* УВОД *казивању поезије* на свечаном скупу у почаст Радоњи Вешовићу, поводом седамдесете године песникова живота.

који одржава емоционалну равнотежу. Оним другим крајем релације љубав се (сенчењем) приземљује, а смрт - смањењем трагичних пулсација - "припитомљује".

Оно што песник призива - говорио о смрти или љубави - то је *изгубљени рај*. Призива повлашћени простор где би љубав настајала и трајала без сенки смрти. Песма бива испружена рука ка том непостојећем апсолуту.

Завичај и детињство у њему само су илузивна замена ишчезлом апсолуту. Ипак, из тих се завичајних тачака детињства - при обновљеним идиличностима наивних почетака - све *смирно* одмиче онолико колико се сви видови *љубавно* приближују.

Вешовићевим "завичајним" стиховима протиче Лим - као вечности небеским олујама одјекују Комови. Заљубљен у непресушне трајности завичаја, песник се не само илузивно подмлађује, него поетски обнавља и оживљује пресахле сањарије предака. Можда се на тим завичајним песмама најбоље потврђује Јунгово схватање о слојевитости уметничке душе, па и претпоставка о могућности песника да - и не бивајући тога свестан - емитује неке (из колективне несвести) у души похрањене рефлексе предачких слутњи.

Изазовно је стићи у песников завичај с књигом његових стихова пред собом, па читати песника из амбијента који му је лебдео пред очима док је поетски мислио. Јесу ли Комови његов Олимп? Да ли се његова песма тим степеницама успињала к небу, а Лимом отицала ка незабораву?

Можда је само у поезији смрт победива. Сами песници кажу: од смрти се склањамо у стихове. У завичајне стихове с највише поверења. Стога се завичајна песма храни љубављу и кад љубав - као ишчезло благо - оплакује.

И кад је дневник умирања, песма сведочи о живљењу. Поверујмо да песма смрти нема. Кроз такву илузију - тако хотимично справљену измаглицу - с мање се неравнина помаља оно предсмртно парче живота.

Дакле, чујмо песнике! Њихове ће речи - као с душе откидани дарови - и нас начас озарити дивотама мудрости.

Branko Popović

POEM BETWEEN LOVE AND DEATH

Summary

The author represents the thesis that *love* and *death* are the presumptions for the existence of poetry. Poets hide from death - as much as the can - in their verses. The most successfully in verses of love poetry.

Homeland poetry feeds on *love* even when it laments over love - as over vanished treasure. In homeland poetry everything that is as *mortal* moves off at least as much as all the forms of *love* come closer.

